

Et idem dicit de aliis inferioris status, si huiusmodi ab eis recipiant, 01
et dicit, quod »iure³²³ canonico talis nunquam potest agere veram
penitentiam pro peccatis, quamdiu non dimittit tytulum seu beneficium
per symoniam acquisitum«, ut dicit Gregorius in Registro, et ponitur I q. I:
»Si³²⁴ quis neque sanctis pollens moribus vel neque a Deo populoque 05
vocatus vel pulsacione coactus inpudenter Cristi sacerdotium iam
quolibet facinore pollutus, iniusto cordis amore, sordidis precibus sive
oris comitatu sive manuali servicio sive fraudulento munusculo episco-
palem seu sacerdotalem, non lucro animarum, sed inanis glorie avaricia
fultus, dignitatem acceperit, et in vita sua non sponte reliquerit, eumque 10
in aspera mors penitencia non invenerit, proculdubio in eternum peribit.«
Hec ille.

C 122r »Nisi³²⁵ igitur primum venerit discessio: discedite, / servitores
symoniacorum, vosque promotores ad hoc instate, si veram velitis
agere penitentiam, ut huiusmodi removeantur et alii canonice et propter 15
115v^b Deum instituantur. / Vosque, sacerdotes et populi, discedite ab huiusmodi
symoniacis episcopis, canonicis, plebanis, ceteris sacerdotibus.

Hic potes adducere totum c. XVIII ex Apokalipsi et finem precedentis,
quomodo meretrix est nudata et Babilon cecidit, et quomodo fidelis
populus fugere debet ab ea, et qui sunt dolentes de casu eius, scilicet 20
mercatores. Item totum c. Ieremie LI; valde concordat et L ibidem, quod
eciam loquitur de casu et destructione Babilonis. Et Ysaie X in fine
dicitur: »Ecce³²⁶ dominator Dominus exercituum confringet lagunculam
in terrore et excelsi statura succidentur et sublimies humiliabuntur« etc.
Et Ysaie XXVII: »Nunquid³²⁷ iuxta plagam percucientis se percussit 25
eos? Aut sicut occidit interfectores eius, sic occisus est?« etc. Et Ysaie
XXVIII: »Et³²⁸ erit eis verbum Domini manda remanda« etc., usque
ibi »et mendacio³²⁹ protecti sumus«. Et Ysaie XXXIII in principio:
»Ve³³⁰ qui prederis, nonne et ipse predaberis?« etc. Et Iob XX circa
medium ibi »iuxta³³¹ multitudinem adinventionum suarum« etc. Roma- 30
norum VI »nam³³² finis illorum mors est« etc. Et II Corinthiorum VI:
»Nolite³³³ iugum ducere cum infidelibus. Que enim participacio« etc.
116r^a usque ad finem. /

O Domine Deus, da videre renovacionem ecclesie tue sancte! Heu
corde anxius qua voce ipse intonare debeam? Quis scribendi stilus, quis, 35
C 122v ve, modus eloquencie / explicare sufficiat »in³³⁴ cor hominis non ascendit«
M 123v / tantam pestem mortificantem animas in populo cristiano gravissime
sevientem. En seismata, en hereses et errores ubilibet infiniti, et heu,
iam principes catholici seculares mutuis dissensionibus occupati, avaricia
pregravati, luxuria excecati atque viciis aliis circumdati tantam cor- 40
ruptionem ecclesie Cristi non advertunt, sed nichilominus symoniacos,

02 et dicit: sed dicit M — veram om. U — 04 dicit: dicendo dicit M — 07 sive
oris: sive om. Fr. — 09 avaricia: avaricie U — 10 reliquerit: relinquerit M — 13 dis-
cessio: dissensio M — 15 et propter: et om. C — 18 XVIII om. M — ex om. U —
finem: fratrem M — 19 quomodo meretrix: quo meretrix U — est om. U — 23
confringet om. U — 24 succidentur: succindetur M: succidentur U — 25 Et Ysaie
XXVII... occisus est om. C — Nunquid em. sec. Vulg.: nunquam UM — 27 eis
om. U — 28 ibi et: ibi in M — 29 Et Iob... mors est om. M — 37 animas...
sevientem om. M — 38 infiniti: infini M — et heu: et om. U — 39 dissensionibus:
dissensionibus M

01 hereticos avarosque sacerdotes Deo odibiles populo ipaisque inutiles
protegent, promovent, nonnunquam et fovent. Tu ergo, Criste Iesu,
vide afflictionem populi tui, quem redemisti sanguine tuo, propter nomen
sanctum tuum in vitam eternam.
05 Et tantum de primo prime partis.

Dixi secundo, quod in debito modo querendi oportet attendere loci
amenitatem, ut queras, ubi potest inveniri, quia ut iam dictum est, non
invenitur in hereticis, symoniacis, fornicatoribus, usurariis, aliisque 116r^a
viciosis et malivolis. / »quia³³⁵ in malivolam animam non introibit
10 sapiencia nec inhabitabit in corpore subdito peccatis« etc., Sapiencie I.
Item non invenitur in lecto carnalis delectacionis, Canticorum V »in³³⁶
lectulo meo« (hoc est, cum adhuc in desideriis carnalibus requiescerem
et cum adhuc in tenebris infidelitatis et ignorancie essem posita) »per³³⁶
15 noctem quesivi, quem diligit anima mea«. Noctes in proposito ignoran-
ciam vel secularia negocia intellige, que animam obtenebrant. Ideo
sequitur »quesivi³³⁶ illum, et non inveni«. Quomodo sponsum poterit
invenire anima, que vel ingorat, vel secularibus occupatur negociis?
Igitur non invenitur in lecto molli et suavi sive in aliis mundi et carnis
delectacionibus et vanitatibus. (Quantum ad litteram hic potes adducere, 20
que dicta sunt circa primam petitionem oracionis dominice de lecto et
ornatu vestimentorum.)

Quantum autem ad spiritum adulacionis et dulcis sermonis, multi
»querunt,³³⁷ sed non inveniunt«, ut XLVI di. »Sunt nonnulli,³³⁸ qui dum
malefacta hominum laudibus efferunt, augent, que increpare debuerant.
25 Hinc enim per prophetam dicitur: Ve, qui consuunt pulvillos sub omni
cubito manus, et faciunt cervicalia sub capite universe etatis. Ad hoc
quippe sub cubito pul/villus vel cervical sub capite iacentis ponitur, ut 116v^a
molliter quiescat. Quique ergo male agentibus adulatur et pulvillum
sub cubito vel cervical sub capite iacentis ponit, ut qui corripit ex culpa
30 debuerat, in ea fultus laudibus molliter quiescat. Hinc rursum scriptum
est: Ipse edificabat parietem, illi autem limiebant eum. Parietis quippe
nomine peccati duricia designatur. Edificare ergo parietem est contra se
quempiam obstacula peccati construere. Sed parietem liniunt, qui
peccata perpetrantibus adulantur, ut quod illi perverse agentes edificant,
35 ipsi adulantes quasi nitidum reddant. Sed sanctus vir sicut de bonis
mala non estimat, ita iudicare bona de malis recusat, dicens: Absit
a me hoc, ut iustos vos iudicem; donec deficiam, non recedam ab inno-
cencia mea.« Hec ibi Gregorius in Moralibus.

Ecce quomodo isti sutores nequam consuunt et a pavimento ecclesie
40 usque ad tectum / orpant, ut oculos inspiciencium et aures audiencium M 124r

05 In verbo partis textus C explicit — 09 animam om. M — 10 inhabitabit: ha-
bitabit M — 12 desideriis: desidiis M — 19 litteram: litteras M — hic om. U —
20 de lecto: de lectu U — 22 ad spiritum adulacionis: ad spiritum in lectu adula-
cionis U — 25 dicitur om. U — 26 capite: cabite M — 28 quiescat: quiescat
Fr. — Quique: Quisquis Fr. — 29 sub cubito om. U — 30 in ea om. M — quiescat:
requiescat U — 31 limiebant: leniebant U — 33 liniunt: leniunt U — 34 quod:
quid M — 36 dicens om. M — 39 consuunt: consumunt M — pavimento: para-
mento M — 40 tectum: tectam M

delectentur! Hii sunt »venditores³³⁹ olei« secundum Gregorium, scilicet 01
adulatores, qui propter favorem, gratiam, pecuniam, utilitatem propriam
aut timorem peccatoribus veritatem non dicunt nec eos corrigere volunt,
sed plus eis applaudunt. Et sunt doctores, confessores, predicatores
116v^b applausivi, qui / sauciatis vulneribus peccatorum infundere deberent 05
vinum, mordens per correccionem, ne homines faciliter peccarent, et
oleum liniens per venie consolacionem, ne desperarent. Sed vinum cor-
reccionis obmittunt et solum oleum adulacionis infundunt, per quod
peccatores seducunt, ita quod »cecus³⁴⁰ ceco« etc. Fatui sunt ergo, qui
tales eligunt confessores. Unde Bonaventura: »Mali³⁴¹ libenter audiunt, 10
cum in peccatis excusantur, quia invidus et iracundus libenter audiunt,
cum dicitur eis ,ille te nimium lesit, non potes ei indulgere', superbus,
cum dicitur ei ,nobilis vel dives es, non potes sic incedere vel alteri
subesse', luxuriosus, cum dicitur ei ,iuvenis es, non potes continere',
avarus, cum dicitur ei ,multos habes pueros sive familiam multam, et 15
mala sunt tempora — non potes carere — quin lucreris, sicut potes?',
gulosus, cum dicitur ei ,si inebriaris, non est tibi inputandum, quia
habes debile caput'. « Unde psalmista: »Oleum³⁴² peccatoris non inpigwet
caput meum«, id est: adulacio non confortet me in malicia. Et de isto
vide, ubi dictum est de usura et de quadruplici missione de doctoribus 20
Cristi et Antieristi.

117r^a O quam / multi hodie in huiusmodi lectis querunt intrare, confidentes
tantum in eorum exterioribus exercitiis corporalibus, sicut in longis
eorum ethnicis oracionibus, in missacionibus, in vigiliis, in tot vel tot
requiem, indulgentiis fictisque fraternitatibus, luminibus, candelis 25
magnis, inclinacionibus coram picturis sive ymaginibus, aspersionibus,
peregrinacionibus, campanis in pulsuque ipsarum, in festivitatis suis
et aliis suffragiis mendicatis, de quibus dicit Matheus de Cracovia,³⁴³
ut potes videre in Punctis, ubi dictum est de oracione.

Ideo dicit Salvator Luce XIII: »Contendite³⁴⁴ intrare per angustam 30
portam«, non dixit »fiduciam habete in tot missas sive requiem sive
indulgencias aut carrenas«. Ideo sequitur »quia³⁴⁴ multi, dico vobis,
querunt intrare et non poterunt«, intellige quia male querunt et indebite,
secundum quod dicit Apostolus »petitis³⁴⁵ et non accipitis, eoquod
male petatis«. Sic dixit duobus filiis Zebedei: »Nescitis,³⁴⁶ quid petatis. 35
Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?« etc., Mathei XX.
Sic dicit Apostolus, quod »corporalis³⁴⁷ exercitacio ad modicum, pietas
autem ad omnia utilis est«.

117r^b Item non / invenitur in vico mundialis negociacionis, ut Canticorum V
sequitur » surgam«, ³⁴⁸ scilicet de statu corporis et carnalis delectacionis 40
» et³⁴⁸ circuibo civitatem per vicos et plateas«, hoc est per lata itineris
huius seculi gradientes et voluptatibus suis deditos aspiciam, si forte
in illis dilecti mei vestigia inveniam. Et sequitur: » Quesivi³⁴⁸ illum, et

02 favorem om. M — 04 applaudunt: applaudant U — 07 liniens: leniens U —
12 ois om. U — 13 alteri: aliter M — 15 dicitur ei: ei dicitur U — 25 fictisque:
fictis quia M — 32 carrenas: canneas M — 33 intellige: integre U — male: mali
M — 34 accipitis: accipietis M — 37 ad modicum: ad modicum valet M — 39 in-
venitur om. U — vico: ficio M — 42 deditos: deditus M — 43 inveniam: inve-
niatur U

01 non inveni.« / Ambrosius De viduitate: » Nequaquam³⁴⁹ ibi queramus M 124v
Cristum, ubi invenire non possumus. Non est Cristus circumforaneus.
Cristus enim pax est, in foro lites; Cristus iusticia est, in foro iniquitas;
Cristus operator, in foro ocium manet; Cristus caritas est, in foro
05 obrectacio; Cristus fides est, in foro fraus est ac perfidia.« Et de illo
vide, ubi dictum est de usuris in puncto de mercatoribus post
Crisostomum.

Sed nunquam in hiis, qui »dilatant³⁵⁰ phylateria sua et magnificant
fimbrias et amant primos recubitus in cenis et primas cathedras in
10 synagogis, et salutaciones in foro, et appellari ab hominibus Rabi«
invenitur Cristus. Respondit Salvator Luce XII: » Cavete³⁵¹ a scribis,
qui volunt in stolis ambulare et salutari in foro et in primis cathedris
sedere.« Et Bernhardus in epistola: »Falleris,³⁵² fili mi, falleris, si te putas
in/venire aput mundi magistros scienciam, quam soli Cristi discipuli, 117v^a
15 id est mundi contemptores, Dei munere assecuntur. Non enim hanc
leccio docet, sed unccio, non littera, sed spiritus, non erudicio, sed
exercitacio in mandatis Dei.« Hec ille. Sunt heu communiter infeliciores
»infelicibus³⁵³ Iudeis«, qui »Herodem³⁵³ docuerunt et se non docuerunt«,
ut dicit Crisostomus Mathei II, nostri autem legisperiti et scribe multi
20 cum hoc, quod se non docent nec alios docent nec docere permittunt,
nisi ad eorum voluntatem predicetur sive docetur.

Ideo dicit Ieronimus in Omelia super Iohalem: »Difficile³⁵⁴ homines
potentes, nobiles et divites et multo hiis difficilius eloquentes credunt
Deo; obceatur enim cor eorum divitiis, opibus atque luxuria, et circum-
25 dati viciis non possunt videre virtutes sed nec audire veritatem simpli-
citatemque Scripture.« Ad hoc dicit Salvator Iohannis V » quomodo³⁵⁵
potestis vos credere, qui gloriam ab invicem recipitis, que a solo Deo
est, non queritis?« Quia secundum quod dicitur Iohannis XII licet
»ex³⁵⁶ principibus multi crediderunt in eum, tamen propter pharyseos
30 non confitebantur, ut de synagoga non eicerentur. Dilexerunt enim
gloriam hominum magis quam gloriam Dei.« Propterea pa/rentes ceci 117v^b
nati dixerunt Iohannis IX: »Nos³⁵⁷ nescimus, quis oculos eius apperuit,
ipsum interrogate, quia timebant Iudeos. Iam enim conspiraverant
Iudei, ut si quis confiteretur eum Cristum, extra synagogam fieret.«
35 Ideo et Nicodemus »venit³⁵⁸ ad Iesum nocte«, ut ibidem II.

O quando³⁵⁹ docemus legem Iesu Cristi, quando meditatur in ea,
non audeo dicere, ut psalmista. Die ac nocte, sed hora una diei sive
noctis resonant quidam legem in pallaciis magistrorum et in ore ipsorum
audiuntur tota die totoque tempore vite ipsorum, sed non Cristi seu
40 Symonis Petri cetorumque discipulorum, sed potius Iustiniani,
Platonis et Aristotelis sive Ciceronis aliorumque gentilium, sive poetarum
tradiciones et ficciones, cum tamen dicat Augustinus: »Tanta³⁶⁰ est
cristianarum profunditas litterarum, ut in eis quotidie proficerem,

04 manet: inane MPL — 05 in foro fraus: infra in foro fraus U — perfidia: per-
vidia UM — 19 legisperiti: legisperite M — 21 voluntatem: utilitatem M —
24 cor: mens M — 25 videre: videri M — 27 ab invicem: ad invicem M — 32
quis: quia U — 37 diei sive noctis: die ac noctis M — 38 legem: leges M —
41 Aristotelis: Aristotilis M — sive poetarum: siveque poetarum M — 43 quoti-
die: cottidie M — proficerem: profiterent U

M 125r si eas solas a puericia usque ad decrepitam senectutem / maximo ocio, 01
summo studio, meliori ingenio conarer addiscere. « Sic dicitur *Iohannis*
III, quod » puteus³⁶¹ altus est «.

118r^a O quam multi / student et vires consumunt in huiusmodi tradicioni-
bus et pessimis ocupacionibus, quia » hanc³⁶² pessimam dedit Deus 05
filiis hominum ocupacionem, ut occupent se cum hiis, que sunt sub
sole «, *Ecclesiastes I*, propter solum inane nomen acquirendum magisterii,
doctoratus sive alterius secularis dignitatis nomen non fugientes cum
Salvatore in montem, quando volebant » eum³⁶³ facere regem « *Iohannis*
VI. (Hic nota de bestia plena nominibus blasphemie, hoc est plena 10
superbia et vana gloria, de qua in Apokalipsi.) Omne enim nomen
quod sibi cristianus ex superbia nititur acquirere, ut per illud habeat
gloriam in hoc mundo, est nomen blasphemie Iesu Cristi, et omnis
cristianus, qui querit gloriam et laudem in hoc seculo, est plenus
blasphemia Cristi. Nam » unus³⁶⁴ Dominus «, unus Doctor, unus Magister, 15
» unus³⁶⁴ Pater omnium «, *Mathei XXIII*: » Vos autem³⁶⁵ nolite vocari
Rabbi «, et *Iacobi III* » nolite³⁶⁶ plures magistri fieri, fratres mei, scientes,
quoniam mayus iudicium sumitis «. » Omnis³⁶⁷ igitur, qui in terra gloriatur
se esse ducem, principem, doctorem, magistrum, patrem, et inde nomen
118r^b suum in terra / vocavit et dilatavit, hic blasphemavit Iesum Cristum et 20
contradicit Iesu Cristo, et hic est Anticristi. Et ille, qui maxime est
talis, pro tempore est maximus Anticristus. « *Hec Parisiensis*.

De veris autem doctoribus dicit *Ieronimus in Omelia*: » Ille³⁶⁸ est
doctor ecclesiasticus, qui lacrimas, non risum movet, qui arguit vicia,
qui nullum beatum, nullum felicem esse dicit, qui non prevenit sententiam 25
iudicis sui, « *dicente Scriptura* » ne³⁶⁹ laudes hominem in vita sua «,
quia » ve³⁷⁰ hiis, qui dicunt malum bonum et bonum malum, dulce
amarum « et e converso, non sanctum sanctum et e converso, *ut Ysaie V*
et *XI q. III Si quis et c. Ve qui dicitis*³⁷¹, et *XXIII q. III Quisquis*³⁷².

Unde *Danielis II dicit Lyra*, quod statuam auream *Nabuchodonosor*, 30
hoc est » simulacionem,³⁷³ nequeunt indicare arioli, id est sacerdotes
symoniaci, magi, id est phylosophi vani, malefici, id est iurisperiti,
quia sua sciencia communiter utuntur ad malefaciendum. Sed Daniel,
id est confidencia veritatis, Sydrach, id est continencia puritatis, Misach,
id est constancia probitatis, Abdenago, id est consciencia parvitatatis 35
seu humilitatis, merentur ficcionem cognoscere ac eciam evitare. «
Unde dicitur *XLVI di.*: Magister³⁷⁴ debet esse humilis et benignus
118r^b auditoribus et humiliter docere non / cum austeritate et potencia, quia
» asperitatis³⁷⁵ nimie increpacio nec correccionem recipit nec salutem «,
ut XLV di. Cum beatus, et » nimia³⁷⁶ sevicia preceptoris culpe comparatur «, 40
Digesta, Ad legem Aquilis. Preceptoris nec seviendi audacia debet concedi
nec paterna disciplina obmitti, *XXIII q. V Circumcelliones*,³⁷⁷ quia
» dum³⁷⁸ nimium servatur humilitas, regendi frangitur auctoritas «,
LXXXVI di. Necessitas.

06 occupent: occupant M — 08 secularis om. U — 09 in montem; in desertum M —
11 superbia: superbie U — 12 quod om. M — 20 vocavit et dilatavit: vocabit et
dilatabit M — blasphemavit: blasfemiavit M — 23 in Omelia: III Omelia M —
29 XI q. III: X q. III M — 33 quia: qui U — 39 asperitatis: austeritatis U —
41 Aquilia (sic): Aquilium CIO

01 O quam multi eciam student non ad contempnendum et prociendum
aurum, quemadmodum multi fecere phylosophi gentilesque pagani,
sed potius / ad multiplicandum reditus beneficiorum, collegiaturarum M 125v
ac proventus aliorum, non attendentes, quod dicit *Bonaventura* » ve³⁷⁹
05 illis, qui habent plura beneficia per vicarios distributa, ipsi tollunt
lanam, sed de ovibus nichil curant «. Et ideo verum erit illud, quod
dicitur » qui pluralis est in beneficiis, pluralis erit in tormentis «. Sed
dicunt: » Habeo dispensacionem. « Sed nunquam dispensari potest,
ut sis avarus, ut res ecclesie male expendas, ut accipias et non deservias.
10 Item *Gilbertus in quodam sermone de Sancto Martino inquit*: » Mayor³⁸⁰
perfidia est recipere stipendia et nolle militare Deo, quod acci/dit eis, 118v^b
qui de stipendiis pauperum vivunt, qui simul et semel in diversis collegiis
militare volunt. Nam quomodo servis, qui simul et semel fide interposita
teneris interesse et diversis ecclesiis deservire? Aut si tibi parcitur?
15 Nescio, quomodo voluntas ultima testatoris servetur. « *Hec ille*.

O quam multi student, ut ornati, cappati, cucullati, variati, togati,
incrassati, impingwati, dilatati incedant, et ita recalcitrantes derelin-
quentesque Deum factorem ipsorum recedunt a Deo salutari eorum!
Ideo dicit *Bernhardus in epistola ad Eustachium*: » Sunt³⁸¹ et alii — de mei
20 ordinis hominibus loquor — qui ideo ad presbiterium et dyaconatum
ambiunt, ut mulieres licencius videant. Omnibus hiis cura de vestibus,
si bene oleant, si pes laxa pelle non folleat, crines calamistri vestigio
rotantur, digiti de annulis radiant, et ne plantas humidior via aspergat,
vix inprimunt sua vestigia. Tales cum videris sponsos magis quam clericos
25 dices. « *Et sequitur*: » Equi³⁸² per horarum momenta mutantur, tam
nitidi, / tam feroces, ut illum Tracie regis putes esse germanum. « 110r^a
Hec ille.

O meretrix, circumdata auro, purpura et bisso et lapide precioso!
Quando hec Cristus docuit et apostoli sui que sancti docuerunt? Non hec
30 via arta et angusta porta, ducens ad vitam, sed spaciosa et lata, per quam
multi ambulant ad dampnacionem.

Nec invenitur in turba | carnalis | congnicionis, || *Luce II*,³⁸³ sed
in templo, hoc est in area | spiritualis | devocionis. || Ideo dicit *Sponsa*
Canticorum ubi supra: » Invenereunt³⁸⁴ me vigiles, qui custodiunt civi-
35 tatem. Num, quem diligit anima mea, vidistis? « Vigiles interrogans cum
intenta aure predicacionem percipit. *Et sequitur*: » Cum³⁸⁴ pertransissem
eos paululum « (eorum dicta et doctrinam diligenter perscrutando)
» inveni,³⁸⁴ quem diligit anima mea. « Hoc est: cum intellexissem Cristum
omnem sublimitatem et gratiam sanctorum superare, tunc vero intellexi,
40 quantum iste distat a sublimitate ceterorum sanctorum. » Tenui³⁸⁴
ergo eum « (hoc est ardentissima fidei devocione illi inhesi), » nec³⁸⁴
dimittam « (eum, sed in eius fide et devocione perseverabo). / 110r^b

07 in beneficiis: in om. M — 11 Deo: de eo M — 15 testatoris: detestatoris M —
16 cucullati: cocullati M — 19 Eustachium: Eustachiam M — Sunt: Sed U —
20 ordinis: ordinibus M — presbiterium et dyaconatum: presbiterum et dyacono-
num M — 21 Omnibus: Omnis MPL — 22 folleat: fulgeat M — 23 radiant
radeant M — 26 Tracie: Tracee M — 28 auro, purpura: aura purpura M —
35 interrogans em.: interrogant U: om. M — 36 percipit: precipit M — 37 eos pau-
lulum: paululum eos M — 39 vero: vero M

Ecce ubi querendus est Christus: scilicet ubi sunt vigiles, custodes 01
M 126r pastoresque civitatis, / qui *secundum Bernhardum* pascunt »exemplo³⁸⁵
conversacionis, verbo predicacionis, fructu oracionis« et ad mandatum
Cristi; non aput illos, qui seipsos pascunt nec abstinentes ab omni
munere, sed pro censibus et oblacionibus contendunt, inscribunt, 05
citant et excommunicant, et ita questum ypocritice querunt. Ideo dicit
Gregorius in Moralibus: »Ypocrita³⁸⁶ assumpto sancte conversacionis
habitu filiorum custodiam deserit et temporalia queque defendere eciam
in iurgiis querit.« Unde *Danielis XI*: »Impii³⁸⁷ in testamentum simula-
bunt fraudulenter,« et »docti³⁸⁸ in populo docebunt plurimos.« Et 10
sequitur: »Et³⁸⁹ applicabuntur eis plurimi fraudulenter.« Et de isto
magis infra docetur.

Et tantum de secundo prime partis.

Dixi 3°, quod in debito modo querendi oportet attendere modi
congruitatem, ut queras, quomodo potest inveniri. De quo *dicit Iohannes*: 15
»Qui³⁹⁰ dicit se in Cristo manere, debet, sicut et ipse ambulavit, ambu-
lare.« Et iterum: »Qui³⁹¹ michi ministrat, me sequatur.« Ideo dicit
Bernhardus in persona Christi: »In³⁹² vita mea poteris cognoscere vitam
tuam, ut sicut ego paupertatis, humilitatis, caritatis, castitatis, paciencie
119v et obediencie indeclinabiles semitas tenui, ita / et tu eisdem incedas, 20
non declinans ad dexteram neque ad sinistram.«

Ecce primum ponit modum paupertatis. Ideo sermonem suum
in monte incepit a paupertate, dicens *Mathei V* »beati³⁹³ pauperes
spiritu« etc. Hoc precipiens apostolis suis, inquit *Mathei X*: »Nolite³⁹⁴
possidere aurum nec argentum « etc., ut ibi numerat VIII, per que indubie 25
intelliguntur prohiberi omnibus sacerdotibus Cristi sub pena peccati
mortalis, quod ipsi afferant sive possideant quidquam temporalium,
quod retardaret eorum officium in quantum tales. Unde providens
de necessariis vite eorum subdit: »Dignus³⁹⁵ est operarius cibo suo.«
Item licenciat ac precipit, quod sint »edentes³⁹⁶ et bibentes, que aput 30
illos sunt« *Luce X*.

Et licet temporalia provocativa sint ad spiritualia sicut spiritus carni
naturaliter copulatur, Deus tamen prohibuit temporalia adiungi spiri-
tualibus in apostolis, quia Deus voluit ecclesiam suam regi per spirituales
prelatos et temporalium contemptores. Nam qui vult sibi cavere de 35
muscis, caveat sibi a lacte et melle, que inclinacius musce amant. Pre-
videbat enim Christus, quod amatores temporalium auferrent ei animas,
119v et spiritualibus officiis temporalia luca connecterent. 2^a/similitudo
Parisiensis est, quod volens aliquid dilacerari a canibus ipsum involvat
in carnem, et canes ex appetitu ad ipsum lacerabunt tam carnes quam 40

05 verbo: verbum M — 06 et excommunicant: et om. M — 07 assumpto: assumpta
U — 09 in iurgiis: in om. M — Danielis XI: Danielis VI U — in testamentum:
incestum U — 14 quod om. U — 15 quomodo: quo U — Iohannes: Iohannis
U — 20 eisdem: eiusdem U — 23 Mathei V om. U — 25 indubie: indebite M —
26 prohiberi: prohibere M — 27 afferant: offerant U — quidquam: quicquam M —
30 aput illos: aput eos M — 32 seqq. cf. Puneta, cod. Bibl. Univ. Prag. IV G 15, f.
6v^a — 38 temporalia: corporalia U — 2^a: 2° U

01 eciam involutum. Sic est eciam de canibus dyaboli: quando temporalia
sunt spiritualibus convoluta, inde est, quod huiusmodi pedes Anticristi
amantes dulcia, scilicet temporalia, dum eis predicatur sive proponitur
de non possidere et de ewangelica paupertate, propter os illud, quod
05 rodunt, socium eorum ipsi prius dilectum odiunt.

Versus: »Dum³⁹⁷ canis os rodit, socium, quem diligit, odit.«

Pro pleniori igitur / intellectu istius materie, quia avaris est valde M 126v
ridiculosa, ut dicitur *Luce XVI*, cum dixisset Dominus »non potestis³⁹⁸
Deo servire et mammonae, audiebant omnia hec pharisey, qui erant
10 avari, et deridebant illum«, et divitibus valde tristis, ut *Mathei XIX*,
»cum³⁹⁹ audisset adolescens verba hec, abiit tristis. Erat enim habens
multas possessiones«, et *Luce XVIII* »hii⁴⁰⁰ ille auditis contristatus
est«, et *Marci X* qui »contristatus⁴⁰¹ in verbo, abiit merens«.

Pro notato volo habere primo, quid sit possessio / secundum iura, 120r
15 semper tamen paratus ad melius informandum. Unde potest sic notifi-
cari: possessio, scilicet civilis, est corporalis rei detencio corporis et
animi iurisque aminiculo concurrente, ex qua possidens potest rei
vendicacionem intemptare racione detemptacionis rei, quia est vel esse
incipit aput alienum. Et ex isto de facili potest haberi notificacio illius,
20 quod est possidere, mutatis abstractis in concreta.

Dicitur primo »possessio, scilicet civilis« (hoc est iuris), quia aliter
esset dicendum de possessione naturali, que tantum in facto consistit.
Eciam de possessione ewangelica aliter est dicendum, ut infra patebit.
Dicitur »rei corporalis«, quia sola corporalia proprie possidentur. Unde
25 dicta est »possessio⁴⁰² quasi pedum posicio«. »Incorporalia⁴⁰² vero,
ut iurisdiccio, ius patronatus, »servitutes,⁴⁰² non possidentur proprie,
quia non possunt corporaliter apprehendi«, sed quasi possidentur,
ut *Extra De foro competentis, Conquestus, in glossa*. Et ideo in illis dicitur
»quasi possessio«.

30 Dicitur »corporis«, quia necesse est, ut quis corpore vel saltem oculis
adipiscatur. »Quandoque⁴⁰³ enim est possessio, que habet plurimum
iuris et minimum facti, ut si acquiritur michi possessio per / servum 120r
vel per eum, quem habeo in potestate, et tunc ignorantia acquiritur
possessio; aliquando habet multum iuris et facti, cum acquiritur per
35 procuratorem; quandoque habet parum iuris et plurimum facti, ut que
corpore nostro acquiritur: quia ibi animus noster necessarius est et sine
corporali actu non procedit, et tunc usucapio non procedit sine corporali
possessione, licet in retinendo plurimum iuris est, quoniam solo animo
retinetur.« Hec prosequere *Extra De concessione prebende, Cum nostris*,
40 in glossa.

Unde dicitur consequenter »animi«, quia possessio eciam solo animo
proditur; dicitur »iuris aminiculo«, quia oportet quod fit secundum

06 versus in utroque codice designantur — 07 intellectu om. M — 10 illum: illud
U — 11 audisset: dixisset M — 13 contristatus: contristatus est U — 14 secun-
dum iura om. U — 18 vendicacionem: vendicionem U — rei om. U — esse incipit:
incipit esse M — 20 possidere: possideri M — 28 foro: voro U — 32 per servum:
per bis U — 34 possessio... acquiritur om. M — 37 non procedit: nec procedit M —
38 animo: anima U — 39 Hec: Hoc M — 42 proditur: perditur U

iura constituta; dicitur »intemptare rei vendicacionem,« hoc est accionem 01
proponere coram iudice in iudicio contencioso super re ista ablata seu
aufferenda, et sic sibi eam econverso vendicat, eam ut uti possideat,
ut *Digesta, De rei vendicacione, Officium*,⁴⁰⁴ et *Extra De causa possessionis,*
Pastoralis,⁴⁰⁵ ex quibus patet, quod tali modo civili possidere non licet 05
clericis nec dominia talia habere. *Ideo Luce XXII*, dum »facta⁴⁰⁶ esset
contencio inter discipulos, quis eorum videretur esse maior, dixit
120v^a Iesus: reges gentium dominantur eorum«, / et sequitur »vos⁴⁰⁷ autem
non sic«.

Ad idem *XI q. III Ira, ubi dicit Ambrosius*: »Dominus⁴⁰⁸ Iesus, 10
mittens ad ewangelizandum discipulos, misit eos sine auro, sine argento,
sine virga, ut incentiva litis et instrumenta eriperet ulcionis.« *Item*
M 127r *Augustinus, et ponitur VIII di.*: »Quo⁴⁰⁹ iure defendis / villas ecclesie,
divino a humano?« *Et sequitur*: »Iure⁴⁰⁹ humano dicitur: hec villa mea
est, hec domus mea est, hic servus meus est.« *Et sequitur*: »Noli⁴⁰⁹ ergo 15
dicere: quid michi et regi? Quid ergo tibi et possessioni? Per iura regum
possidentur possessiones. Dixisti: Quid michi et regi? Noli dicere posses-
siones tuas, quia ipsa iura renunciasti humana, quibus possidentur
possessiones.« *Hec ibi.*

Et ideo dicitur *XXIII q. VIII § Hiis auctoritatibus, et c. Si mortem*, 20
quod duplices sunt episcopi: quidam, »qui⁴¹⁰ predia, villas, castella
et civitates possident, ex quibus Cesari debent tributa, quibus a Domino
dicitur: 'Reddite, que sunt Cesaris, Cesari', et Apostolus: 'Reddite
omnibus debita; cui tributum, tributum, cui vectigal, vectigal'.« Alii
120v^b sunt episcopi, »ipsum⁴¹⁰ solum Deum in hereditatem accipientes, 25
dicentesque 'Dominus pars hereditatis mee'. Hiis nichil est commune
cum principibus seculi, quia temporalia penitus abiciunt, ne eorum
occasione legibus imperatorum obnoxii teneantur. Talibus nulla occasio
relinquitur occupacionis secularis milicie, ita ut dicere valeant: 'venit
princeps mundi huius et in nobis non habet quidquam'.« *Et illis dictum* 30
est cum Petro, »qui⁴¹¹ enim a Domino electus materialem gladium
exerceret, ut Magistrum a Iudeorum iniuria defensaret, audivit: 'Con-
verte gladium tuum in vagina. Omnis enim, qui gladium acceperit,
gladio peribit', ac si apperte diceretur: Hactenus tibi tuisque predeces-
soribus inimicos Dei corporali gladio licuit persequi; deinceps in exemplum 35
paciencie gladium tuum, id est tibi hactenus concessum, in vaginam
converte, et spiritualem tantum gladium, quod est verbum Dei, in
mactacione veteris vite exerceas.« *Unde Ambrosius*: »Arma⁴¹² episcopi

01 intemptare: intencione M — vendicacionem: vendicionem U — 03 aufferenda:
afferenda U — eam ut uti: eam om. M — 05 civili om. M — possidere: possideri
M — 06 nec dominia: non dominia U — 12 incentiva: intentam M — eriperet
ulcionis: ulcionis ariperent M — 14 divino: divo U — hec villa: hoc villa M —
15 hoc domus mea est om. M — Noli: Nolite U — ergo dicere: dicere ergo M:
ergo om. Fr. — 16 Quid ergo tibi: Quid tibi ergo Fr.: Quid michi M — regum:
rei M — 17 possidentur possessiones em. sec. Fr.: possidentur possessionis M: possi-
dentur et possessiones U — 20 q. VIII: q. III M — Si mortem: Si in morte Fr. —
25 accipientes, dicentesque: accipientesque U — 27 temporalia: secularia M —
29 relinquitur: reliquitur M — 33 vagina: vaginam *Vulg. Fr.* — 35 in exemplum:
et exemplum M — 36 tuum om. M — 38 Ambrosius om. M

01 lacrimae sunt et oraciones.« Quamvis omnibus generaliter dicatur,
specialiter tamen prelati dictum intelligitur.

Et sic et isto modo non pos/sidere idem est, quod relinquere omnia. 121r^a
Secundum hoc dicit *glossa ordinaria Luce XIII super isto »nisi quis*
05 *renunciaverit« etc.*, quod relinquere convenit tantum illis, »qui⁴¹³ omnia
temporalia postoponunt et solis eternis inhyant«. Sic dicere oportet
apostolicos et ewangelicos sacerdotes cum Petro »ecce⁴¹⁴ nos reliquimus
omnia et secuti sumus te«. Non vult enim Dominus habere sacerdotes
propriarios sive locum apostolorum tenentes. Unde cum adolescens
10 dixisset »omnia⁴¹⁵ hec custodivi a iuventute mea«, non illico ait Iesus
»veni,⁴¹⁵ sequere me«, sed adiunxit adhuc »unum⁴¹⁶ tibi deest: vade et
vende« etc., et sequitur »et veni,⁴¹⁶ sequere me«, quasi diceret: tunc es
a principio aptus ad apostolatam sive ad sequendum me in sacerdocio
legis gracie. Et pulchre declarat hoc *Origenes Omelia VI in Genesim*,
15 ponens differentiam inter sacerdotes pharaonis et Cristi, dicens inter
cetera: »Negat Christus⁴¹⁷ suum esse discipulum, quem viderit aliquid
possidentem.« Cetera et aliorum sanctorum dicta de ista materia vide
in actu Magistri Iacobi, quem fecit super isto articulo »Utrum / decime M 127v
sunt pure elemosine«.⁴¹⁸

Ad idem ponitur *VIII q. I Si ergo*: »Propinquis⁴¹⁹ agrorum et prediorum
20 relinquitur/hereditas, gubernacio populi illi tradatur, quem Deus eligit. 121r^b
Homini scilicet tali, qui habet (sicut scriptum audistis) in semetipso
Spiritus Dei et precepta Dei in conspectu eius sunt, et qui Myosi valde
notus et familiaris sit, id est in quo sit claritas eius legis et sciencia,
25 ut possint eum audire filii Israel.« »Requiritur⁴²⁰« igitur *secundum*
Ieronimum ibi in c. Licet »in⁴²⁰ ordinando sacerdote eciam populi
sentencia, ut sciant omnes et certi sint, quia qui prestancior, qui sanecior,
qui in omni virtute eminentior, ille eligitur ad sacerdocium et hoc
attestante populo«, et cetera plura *ibidem de ista materia.*

30 *Unde Ieronimus interlinealiter super isto »nolite possidere« etc.*, conti-
nuando ad precedencia dicit: »Quia⁴²¹ alios ad contemptum diviciarum
hortamini.« *Nolite⁴²² possidere aurum« etc., ubi dicit Lyra*: »Predicator⁴²³
enim verbi divini debet esse absolutus a sollicitudine temporali. Tempo-
ralia enim in sui adquisicione molestant animam et adhuc plus in sui
35 possessione. Et quia sunt quasi membra incorporata ipsi corpori habenti,
et ideo magis trahunt mentem hominis ad inordinatam dileccionem sui,
et quia hoc suffocat verbum Dei, ideo non debet esse in predicatoribus
ewangelii.«

2^a racio secundum eundem, quia si hec haberent, scilicet aurum et
40 argentum etc., viderentur non causa salutis predicare, sed lueri. Et sic
patet, quomodo exponit non / possidere pro non habere sive relinquere. 121v^a

03 sic et om. M — idem est: id est M — 04 Luce XIII: Luce XXIII U —
06 eternis: terrenis M — 07 reliquimus: reliquimus M — 11 vade et vende etc.:
vade et vende omnia que habes etc. M — 12 veni, sequere: veni et sequere
U — quasi... sequendum me om. U — 14 Et pulchre: Ut pulchre U — Origenes:
Gregorius U — 16 Christus: Christum M — 21 quem Deus... tali om. U — 26 in
ordinando: in om. U — 27 certi sint: ceteri sint M — 30 nolite possidere... hortamini
om. U — 33 sollicitudine: solitudine M — 35 quasi membra... habenti: membra
et corpora ipsi corpori habenti M: iam quasi membra incorporata ipsi habenti
Lyra — 39 hec haberent: hoc haberent M

Unde dicit *Bernhardus De contemptu mundi*: »Ecce,⁴²¹ nos reliquimus 01
omnia! — Bene, optime, et non ad insipientiam tibi. Nam mundus
transit et concupiscencia eius. Et relinquere hec magis expedit quam
ab eis relinqui. Idem: »Et secuti sumus te. — Nimium, quia exultavit
ut gigas ad occurrendam viam, nec currentem poteris sequi oneratus. 05
Nec utilis conmutacio pro eo, qui super omnia est, omnia reliquisse.
Omnia, si sane dixerim, non tantum possessiones, sed cupiditates,
et eas maxime. « *Unde Gregorius*: » Quando⁴²⁵ ad fidei agonem venimus,
luctamen contra malignos spiritus sumimus; maligni autem spiritus
nudi sunt, quia nichil in mundo proprium possident. Nudi ergo cum 10
nudis luctari debemus; vestitus quis cum nudo luctetur, cicius ad
terram deicitur, quia habet, unde teneatur. « *Item Augustinus De eccle-
siasticis dogmatibus*: » Bonum⁴²⁶ est facultates cum dispensacione paupe-
ribus erogare. Melius pro intencione sequendi Dominum insimul donare
et absolutum egerere cum Christo. « *Item Gregorius*: » Cum⁴²⁷ deesset terrena 15
substantia, de qua eterno iudici rationem poneremus, uberius ad patriam
tendimus, quia quasi in via pondere caremus. « *Item Bernhardus*:
121v^b » Quidni⁴²⁸ / periclitatur castitas in deliciis, humilitas in divitiis, pietas
in negociis, veritas in multiloquio, caritas in hoc nequam seculo? Fugite
M 128r de medio Babilonis, fugite, salvate / animas vestras! « *Item Ysydorus*: 20
» Semper⁴²⁹ interna quiete frueris, si te a strepitu terrenarum accionum
subtraxeris. «

Sed dices, tu dotatus sacerdos et possessionarius: » Grave est relin-
quere omnia. » Durus⁴³⁰ est hic sermo, quis potest eum audire? « *Respondit
Bernhardus*: » Nichil⁴³¹ credentibus impossibile, nichil amantibus difficile, 25
nichil asperum mitibus, nichil humilibus arduum reperitur, quibus et
gracia confert auxilium et obedienti devocio lenit inperium. «

Aliomodo non possidere, id est renunciare, quod (*secundum glossam
ordinariam ubi supra*) convenit omnibus, qui vita⁴³² licite utuntur
mundanis, que possident, ut tamen mente tendant ad eterna. « Et sic 30
patet, que sit differencia inter relinquere et renunciare, et quomodo
intelligendum sit illud » nolite⁴³³ possidere « et iterum » nisi⁴³⁴ quis renun-
ciaverit omnibus, que possidet « etc. *Ideo Luce XVIII* » Iesus⁴³⁵ videns
122r^a adolescentem tristem factum, dixit: quam / difficile, qui pecunias
habent, in regnum Dei intrabunt, et *Marci X exponens illud dixit*: 35
» Filioli,⁴³⁶ quam difficile est confidentes in pecuniam regnum Dei
introire. « *Ideo dicit Ieronimus De norma vivendi*: » Si⁴³⁷ quis vere cristi-
anus est, si quis diligit Cristum et specialiter sacerdos et monachus,
non solum renunciat omnibus, que possidet, sed eciam seipsum abnegat. «
» Imitatores⁴³⁸ estote paupertatis Christi, ut sequamini vestigia eius, qui, cum 40

01 reliquimus: relinquimus M — 03 hec: et U — 06 conmutacio: comunicacio
M — reliquisse: relinquisse M — omnia reliquisse: omnia om. U — 09 sumimus:
sum U — 11 vestitus: nam vestitus M: si vestitus MPL — quis: quisquis M:
quisquam MPL — 12 deicitur: derigitur U — 15 terrena: terra U — 16 poneremus:
ponemus U — 20 Ysydorus: Ysodorus M — 21 Semper: Super U — interna:
oterna M — accionum: saccione M — 26 asperum: asperius M — humilibus bis
M — reperitur om. U — 28 non possidere: quomodo possidere U — 29 qui...
licite... tamen em. sec. Glossam: quia... lucte... cum UM — 34 dixit om. M —
35 habent: habet M — intrabunt... regnum Dei om. M — 39 renunciat: renuncient U

01 in forma Dei esset portans omnia verbo virtutis sue, in cuius domo sunt
divicie et gloria, semetipsum exinanivit formam servi accipiens. Pauper
et inops natus est, pauper et plus quam inops fuit, quousque vixit,
pauperrime mortuus est et sepultus. Unde inquit 'vulpes foveas
05 habent' etc. *Et Bernhardus inquit*: » Lege⁴³⁹ vitam Cristi ab utero matris
usque ad patibulum crucis, et non invenies nisi stigmata paupertatis. «
Et sequitur secundum Ieronimum ibidem: » Si⁴⁴⁰ Cristum Deum creditis,
non posse falli credite; alioquin non esset Deus. Et si ipsum non posse
falli creditis, ipsum sequamini. Impossibile / est diviciis affluere et 122r^a
10 Cristum sequi. Natura denegat, ut contraria miscantur. Non possumus
Deo servire et mammones. « *Et*^{440a} si alio posset iri tramite, in toto mendax
fieret Deus. « *Idem*: » Non⁴⁴¹ vestimentis et ordine solum quis est sacerdos
et monachus, sed vita. Ecce monachis undique fervet mundus et sacer-
dotibus, et tamen perrarissimi sunt sacerdotes et monachi, quia vix
15 de centum unus reperitur. Nulla certe in mundo tam crudelis bestia est
quam malus sacerdos sive monachus, nam corrigi non patitur nec
veritatem unquam audire potest. Et ut breviter dicam, omni pereminent
malicia. Heu quantum in quibusdam spiritualibus habitu et nomine
crevit avaricia sive cupiditas, quod certe sunt lupi rapaces in vestimentis
20 ovium. Ubi sacerdos vel monachus cupidus est et sine misericordia,
ab eo plus quam a serpente fuge. Nam iste tantum ultra necessitatem
retinet, quo centum viverent, qui fame pereunt. « *Hec Ieronimus.*
Versus: » Dum⁴⁴² surgunt miseri, miseris nolunt misereri. «
Et de ista materia vide plenius / in Punctis post materiam de sacerdo- M 128v
25 tibus Beel.

Unde Crisostomus / super Iohannem: » Qui⁴⁴³ peccuniarum concupis- 122v^a
cenciam deserunt, hii maxime sunt, qui Deum ut oportet diligunt. «
Bernhardus: » Si⁴⁴⁴ sapis, si habes cor, si tecum est lumen oculorum
tuorum, desine iam et ea sequi, que et consequi miserum est. Beatus,
30 qui post illa non abiit, que possessa onerant, amata inquinant, amissa
cruciant. « *Idem in epistola*: » Voci⁴⁴⁵ Dei tui dulciori super mel et favum
si preparas aurem interiorem, fuge curam exterioriorem, ut expedito et
vacante interno sensu dicas quoque tu cum Samuele loquere, Domine,
quia audit servus tuus. « *Crisostomus super Matheum*: » Sicut⁴⁴⁶ difficile
35 est arborem iuxta viam positam fructus suos usque ad maturitatem
servare, sic difficile est virum fidelem iuxta istum mundum viventem,
id est in actibus eius, iusticiam immaculatam usque ad finem tenere.
Recede de via et plantare in loco secreto, ut nec mundus tecum habeat
commune aliquid nec tu cum mundo. « *Bernhardus super Cantica*: » Solus⁴⁴⁷
40 es, si non omnia cogites, si non affectes presencia, si despicias quod
multi suscipiunt, si fastidias quod omnes desiderant, si iurgia de/vites, 122v^b
si dampna non sencias, si non recorderis iniuriarum, alioquin, nec, si

03 inops fuit: fuit om. M — 07 Cristum Deum: Deum om. M — 08 Et om. U —
09 diviciis: delicii M — 11 posset om. M — 12 est sacerdos: est om. M: sacerdos
bis U — 19 certe: certi M — lupi bis U — 20 vel: ut U — 22 pereunt: periunt M —
23 versus in U tantum designantur — 24 plenius: melius M — 25 Beel: vel M —
29 que om. U — 30 abiit: habuit M — onerant: honerant M — 32 curam: tuam M —
36 sic: sicut U — 37 usque: qui usque M — tenere: timere M — 39 Cantica:
canonica U — Solus: Salus U — 40 affectes: afferes U — 41 devites: devideas M

solus corpore es, solus es. « *Augustinus De verbis Domini*: » Ecce⁴⁴⁸ recole, 01
dives, primordia tua! Dic, rogo, quid attuleris, audi Apostolum: .Nichil',
inquit, .intulimus in hunc mundum' quando nati sumus, sed .nec auferre
quid possumus', utique quando de mundo exhibimus. Nichil attulisti,
nil auferes. Quid te inflas contra pauperem? Certe quando aliquo casu 05
vetera sepulcra franguntur, ossa divitum non agnoscuntur. « *Ambrosius*:
» Audi,⁴⁴⁹ nudi omnes nascimur, nudi morimur. Nulla discrecio inter
cadavera mortuorum, nisi forte quod gravius fetent divitum corpora
distenta luxuria. « *Augustinus De civitate Dei*: » Temporalibus⁴⁵⁰ magis
utendum est quam fruendum, ut frui mereamur eternis. Non sicut 10
perversi, qui frui volunt nummo, uti autem Deo; qui non nummum
propter Deum impendunt, sed Deum propter nummum colunt. «

Et tantum de possessione laycorum et consequenter quomodo non
licet possidere predicatoribus ewangelii. Sequitur iam de alia possessione.

123r Aliomodo per oppositum possidere est omnia temporalia dimittere 15
et illi soli vivere, qui omnium possessor / est et cui sunt omnia subiecta,
scilicet Cristo Iesu, quem cum habuerint, reputant se omnia cum illo
possidere. *Ad istum sensum exponit Lira illud II Corinthiorum VI*
stanquam nichil habentes et omnia possidentes«, *dicens*: » .Nichil⁴⁵¹
habentes', nam apostoli omnia temporalia propter Cristum dimiserunt. 20
Mathei XIX: .Ecce nos reliquimus omnia et secuti' etc. Et .omnia
possidentes', quia vivebant Cristo et non sibi ipsis. Omnia autem erant
Cristo subiecta Mathei ultimo: .Data est michi omnis potestas', propter
M 129r quod / apostoli reputabant omnia subiecta sibi. « *Hec ille*.

Et sic discipuli Cristique sacerdotes possident. *Ambrosius De virgini-* 25
tate: » Omnia⁴⁵² nobis Kristus. Si vulnus curare desideras, medicus est;
si febribus estuas, fons est; si gravaris iniquitate, iusticia est; si auxilio
indiges, virtus est; si celum desideras, via est; si tenebras fugis, lux
est; si cibum queris, alimentum est. .Gustate igitur et videte, quoniam
Dominus suavis est.' « *Idem De vera religione*: » Nullum⁴⁵³ peccatum 30
committi potest, nisi cum appetuntur ea, que Kristus contempsit, aut
123v fugiuntur, que ille sustinuit. / Tota itaque vita eius in terris per hominem,
quem suscipere dignatus est, disciplina morum fuit. « *Idem*: » Omnia⁴⁵⁴
bona terrena contempsit homo factus Dominus Iesus, ut contempnenda
monstraret; et omnia terrena mala sustinuit, que sustinenda precipiebat, 35
ut neque quereretur in illis felicitas, neque in istis infelicitas timeretur. «
Et sic possidentes Cristum omnia possident, quia venerunt michi
pariter cum illo omnia bona.

Aliomodo possidere, id est potestatem habere de ewangelio et altari
vivere; et secundum quod dicit *Prosper I q. II Sacerdos*, » de⁴⁵⁵ ewangelio 40

01 vivunt, qui nichil habere proprium volunt, qui nec habent nec habere
aliquid concupiscunt, non suorum, sed sunt omnium possessores. Quid
est aliud de ewangelio vivere, nisi laborantem inde, ubi laborat, necessaria
vite percipere? « Quia secundum quod dicit *Ieronimus XVI q. I saposto-*
05 *licis*⁴⁵⁶ *viris* et ewangelizatoribus Cristi in necessariis nolle tribuere se
ipsum condemnare est. « Ad hoc *XIII q. I § item*⁴⁵⁷ *Dominus* precepit
discipulis, ut comederent et biberent ea, que aput auditores suos
erant, sed non iussit eis, ut dominos de domibus suis eicerent / et rebus 123v
suis expoliarent. Non facile invenies, qui tales hospites libenter suscipiat.
10 Mus in pera, ignis in synu, serpens in gremio male suos remunerant
hospites. « Ideo *XLVIII di. § In quibus dicitur*: sacerdos itaque » de⁴⁵⁸
altario vivere, non luxuriari « querat. Unde ait *Ieronimus*: » Tibi,⁴⁵⁹
o sacerdos, de altario vivere, non luxuriari, permittitur. « Dicit *glossa*
super illo verbo »vivere «: » Sufficere⁴⁶⁰ debet ergo clerico, quod vivat,
15 id est sola necessaria habeat; et artatur illa necessitas tantum ad victum
et vestitum, ut XII q. I *Episcopus*. « Unde dicit *Bernhardus in epistola*:
» Quidquid⁴⁶¹ preter necessarium victum ac simplicem vestitum de
altario retines, tuum non est; rapina est, sacrilegium est. « *Idem*: » Con-
ceditur⁴⁶² tibi, ut, si bene deservis, de altario vivas; non autem, ut de
20 altario luxurieris, ut de altario superbias, ut inde compares tibi frena
aurea, sellas depictas, calcaria deaurata, varia griseaque pellicea. «
Hec ille.

Ideo *Bernhardus dicit ad Eugenium papam*: » Ve⁴⁶³, ve, in domo Dei
horrendum videmus, quod in / ydolatras ministrantes. Mencior, si non M 129v
25 ydolorum servitus / avaricia est, si non eciam quibusdam venter suus 123v
factus est deus. Quid enim quis pre ceteris colit, id sibi deum constituisse
probat. « Unde dicit *Gregorius VII. in c. Pervenit I q. III*: » Pervenit⁴⁶⁴
ad nos fama sinistra, quod quidam episcoporum non sacerdotibus
proprie dyocesis decimas atque cristianorum oblaciones conferant,
30 sed potius laycalibus personis, militum videlicet sive servitorum, vel
(quod gravius est) consanguineis. Unde si quis ammodo episcopos
inventus fuerit huius divini precepti transgressor, inter maximos hereticos
et anticristos non minimus habeatur, et, sicut Nieena synodus de symo-
niacis censuit, et qui dat episcopus, et qui recipiunt ab eo layci, sive
35 precio, sive beneficio eterni incendii ignibus deputentur. « *Hec ille*.

Et quia isti sunt, ut patet, maximi anticristi et heretici et per con-
sequens nichil possunt proprii possidere, ut *XXIII q. VII c. II et III*⁴⁶⁵
quasi ad unam magnam columpnam, et ideo domini⁴⁶⁶ temporales iuste et
catholice auferant et auferrent ab huiusmodi anticristis et maximis
40 hereticis possessiones / temporales et in usus pauperum et defensionem 124r

01 solus es: solus est M — 02 attuleris: autem U — audi... quando om. U —
05 auferes: auferas U — 15 per oppositum: propter oppositum M — omnia tempo-
ralia... possessor est bis U — 16 soli: solum M — possessor est: est om. M —
19 habentes... possidentes... habentes: habens... possidens... habens M —
21 reliquimus: relinquimus M — secuti etc.: sumus te secuti M — 26 curare om.
M — desideras: desideres U — 31 nisi cum: non cum M — 32 fugiuntur que: fugi-
nutur ea, que M — 36 in illis: in bis U — infelicitas: felicitas U — 37 Cristum...
possident om. U — 38 pariter cum illo omnia bona: pariter omnia bona cum
illo M — 40 de ewangelio om. U

05 in necessariis: et in necessariis U — nolle: ulle M — 11 de altario: de altari
U — 13 luxuriari: luxuriare M — 14 quod vivat: quo vivat Fr. — 17 simplicem
om. U — 20 luxurieris: luxuries U — 21 pellicea: pellicia M — 23 Bernhardus dicit:
dicit Bernhardus M — 24 in ydolatras: michi adolatras M — Mencior: menciar
M — 29 conferant: comparant M — 32 precepti: mandati U — inter... anticristos:
inter maximo et Anticristus M — 33 et, sicut: et om. M — 36 maximi: maxi-
me U — 39 auferant: auferunt M